

УДК 378.147.091.018.43.091.31-059.1

Денисенко С. А., Наконечна О. А., Гойдіна В. С.
Харківський національний медичний університет
м. Харків

МОТИВОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ У НАВЧАННІ – ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ОСВІТИ

Одним із важливих факторів в організації самостійної роботи студентів є мотивація до навчання. Питання мотивованої самостійної діяльності у навчанні виходить на перший план у зв'язку з ситуацією у світі: переходом на дистанційне навчання. На сьогодні активна самостійна робота студента стає основою його підготовки у навчанні та впливає на формування особистості майбутнього фахівця. Багато авторів, які займаються питанням мотивації студентів до виконання самостійної роботи, виділяють два типи мотивації: внутрішня та зовнішня мотивація [1].

Внутрішня мотивація полягає у виконанні дій для особистого задоволення, тобто, студент навчається заради задоволення, зі щирим пізнавальним інтересом [2]. Але студентів, які виконують свою роботу, тому що вони щиро зацікавлені у вивченні матеріалу, небагато. Зовнішня мотивація – це робити щось, щоб отримати винагороду чи уникнути покарання. Основним мотиватором у цьому випадку є зовнішній чинник (тобто студент очікує отримати щось за виконання певного завдання чи хоче уникнути наслідків у ситуації «нічого не роблю»). Навчальна мотивація у студентів може бути досить різною:

- бажання здобути престижну освіту у статусному вищій або диплом статусного ВНЗ;
- потреба спілкування та бажання отримати нові знайомства;
- необхідність виконати обов'язок перед батьками, не розчарувати рідних та друзів;
- прагнення до самоствердження у суспільстві, затвердження соціального статусу через освіту;
- прагматичні мотиви (розширення можливостей влаштуватися на перспективну та цікаву роботу, отримувати гідну винагороду за свою працю);
- статусно-позиційні мотиви (прагнення затвердитися у суспільстві завдяки освіті чи громадській діяльності, отримати визнання оточуючих, обійняти певну посаду);
- мотиви соціального та особистісного престижу (орієнтація на певне становище у суспільстві);
- можливість залишатися у стані життєвої невизначеності під час навчання у вузі, намір уникнути небажаних рішень та етапів (наприклад, армії).

Це деякі з багатьох глибоких мотивів, які визначають сам факт вступу до університету.

Мотивація як система мотивів, виконує кілька функцій: спрямовує та організує поведінку студента, стимулює навчання, надає йому особисте значення та значущість в очах оточуючих [3].

Мотивація, як внутрішня, так і зовнішня, є ключовим чинником успіху студентів на всіх етапах навчання і викладач грає ключову в роль забезпеченні та заохоченні мотивацією своїх учнів.

Предмет біологічна хімія вивчається на 2 курсі. До нашої кафедри приходять здебільшого вісімнадцятирічні студенти, які з різних причин вибрали медичний ВНЗ. Студенти 2-го курсу часто не завжди розуміють важливість вивчення біохімії для подальшого навчання та в майбутній професії. При розстановці пріоритетів у вивченні різних предметів курсу, здебільшого студент керується своїм ставленням до конкретного предмету, своїм ставленням до викладача, своєю зацікавленістю, мотивованістю та розумінням необхідності вивчення предмета, у своїй майбутній роботі. Завдання викладача вплинути на зацікавленість та мотивувати студента до вивчення предмета, зокрема біохімії. Далі розглянемо декілька прийомів, що дозволяють підвищити мотивацію до навчання:

1) визначення мети. Використання можливості ставити цілі разом зі студентами, а не для них. Постановка своїх особистих цілей підвищує мотивацію та покращує успішність. Також постановка цілей надає установку на зростання і навіть підтримує розвиток навичок, що необхідно розвинути студентам для майбутньої лікарської практики;

2) підтримка у навчанні. Студенти звертаються до викладача за схваленням та позитивним підкріпленням і з більшою ймовірністю будуть з ентузіазмом ставитись до навчання, якщо відчують, що їхня робота визнана та цінується. Завдання викладача заохочувати відкрите спілкування та вільне мислення зі своїми студентами, щоб вони відчували себе важливими;

3) уважність до особистості. Це завдання стоїть на першому місці на кожному занятті. Наприклад, на першому занятті, при знайомстві зі студентами необхідно правильно озвучити їхнє прізвище та ім'я. Це питання набуває важливості при спілкуванні з іноземними студентами, оскільки іноземні студенти, які приїжджають з різних країн, дуже часто мають імена і прізвища, що важко вимовляються. Тому для подальшого кращого спілкування викладач має спитати студента, як правильно вимовляти його ім'я та при подальшому спілкуванні використовувати цю форму звертання.

4) принцип зворотного зв'язку. Дуже важливим також залишається спосіб, за яким студент та викладач можуть спілкуватися. Це може бути як особиста розмова у робочий час викладача, вільний без занять. Також це може бути у електронному форматі (дистанційно). Важливо зрозуміти, що зворотній зв'язок має на меті у першу чергу мотивувати студента для роботи над помилками, а не критикувати. Завдання викладача дати студентам зворотний зв'язок, який фокусується на їхніх сильних сторонах, а не на їхніх слабостях. При зворотному зв'язку зупинятися не на особистих якостях, а на аналізі виконаної роботи.

Висновок. Мотивація - це питання, що заслуговує та потребує особливої уваги у дослідженні, оскільки це впливає на успішність у навчанні. Мотивація визначає ступінь активності та особисту участь у навчанні. Без достатньої мотивації студенти не можуть досягти довгострокових цілей. Аналізуючи мотивацію, її види, її роль і значення, можна зробити висновок, що відсутність мотивації в освіті може нашкодити процесу навчання студентів. Створення

мотивації до самостійної роботи студентів допомагає їм не тільки у навчанні, а й у соціально-культурному житті.

Література

1. Steinmayr R, Weidinger AF, Schwinger M, Spinath B. The Importance of Students' Motivation for Their Academic Achievement - Replicating and Extending Previous Findings. *Front Psychol.* 2019;10:1730. doi:10.3389/fpsyg.2019.01730
2. Yarborough, C. B., & Fedesco, H. N. (2020). Motivating students. Vanderbilt University Center for Teaching. <https://cft.vanderbilt.edu/cft/guides-subpages/motivating-students/>.
3. Meece JL, Anderman EM, Anderman LH. Classroom goal structure, student motivation, and academic achievement. *Annu Rev Psychol.* 2006;57:487-503. doi: 10.1146/annurev.psych.56.091103.070258. PMID: 16318604.